

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента

Казанішеної Наталії Вікторівни

на дисертаційне дослідження Королецької Лариси Вікторівни

„Розвиток екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства у процесі фахової підготовки”

за спеціальністю 13.00.04: теорія і методика професійної освіти

Серед сучасних глобальних проблем людства найбільш значущими є екологічні. В контексті розв'язання екологічних проблем одним із пріоритетних завдань системи вищої освіти стає завдання розвитку екологічно культурної особистості, здатної розуміти і реалізувати ідеї сталого розвитку суспільства.

Проблемі розвитку екологічної культури фахівців, яким у майбутній професійній діяльності належить працювати у природному середовищі, зокрема, фахівців в галузі лісового і садово-паркового господарства, в сучасних наукових дослідженнях належної уваги не приділяється. Тому існує потреба у використанні потенціалу практико-орієнтованої діяльності студентів для формування екологічної культури в освітньому процесі закладів вищої освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю усунення суперечностей, які об'єктивно впливають на процес фахової підготовки майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства. З огляду на означене, актуальність проблеми дослідження не викликає сумніву.

Дисертаційна робота Лариси Вікторівни характеризується логічно послідовною структурою. Чітко та відповідно до задуму дослідження означено науковий апарат. Визначені об'єкт та предмет обумовлені метою. Поставлені завдання забезпечують розкриття теми та реалізацію мети дослідження. Не викликає сумніву наукова новизна, теоретична і практична значущість роботи. Всебічному розв'язанню завдань сприяла застосована

система теоретичних і практичних методів дослідження, джерельна база, здійснена експериментальна перевірка запропонованих матеріалів.

Проаналізуємо конкретніше здобуті результати наукового дослідження Л. В. Королецької.

Аналіз доробку дисертантки дає змогу стверджувати, що в роботі переконливо та аргументовано здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано власний науково виважений погляд на проблему розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства. У дисертації докладно схарактеризовано стан розробленості цієї наукової проблеми, розкрито сутність та зміст ключового поняття «екологічна культура майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства» як інтегративного особистісного утворення, яке включає систему екологічних знань і переконань, ціннісних орієнтацій на етичні принципи взаємодії з природою, які відображають специфіку професійних обов'язків фахівців і визначають готовність до свідомої, ініціативної й відповідальної екологічно зорієнтованої діяльності щодо охорони, збереження природних систем та залучення до цього учнівської молоді.

Проведений авторкою ретельний аналіз структурних компонентів екологічної культури засвідчив складну її структуру, яка відображає особливості професійної діяльності фахівця зазначеного профілю й містить такі компоненти: когнітивний, світоглядний, аксіологічний.

Заслуговує на увагу широка джерельна база дослідження. Л. В. Королецька конкретизує науко-теоретичні витoki основних понять – екологічна культура, педагогічна система, педагогічні технології. Слід зазначити, що теоретичний розділ дисертації має ґрунтовний характер, містить значний інформаційний і аналітичний матеріал щодо вивчення обраної проблеми.

Авторкою обґрунтовано педагогічну систему розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства з позицій культурологічного, системного, акмеологічного, аксіологічного

підходів, філософської концепції взаємодії природи та людини, з урахуванням особливостей їхньої професійної діяльності. Це зумовило акцентування у процесі фахової підготовки на формуванні професійно зорієнтованих екологічних знань, поглядів і переконань, готовності до екологічно-професійної діяльності. У структурі сконструйованої педагогічної системи авторкою виокремлено: цільовий, змістовний, технологічний, суб'єктний, об'єктний блоки. Ґрунтовно репрезентовано особливості кожного із них.

Особливо ретельно схарактеризовано розроблені педагогічні технології, кожна з яких була модифікована, виходячи із авторського бачення і особливостей змісту навчання студентів: технологія читання лекцій з урахування вимог проблемної ситуації; технологія проектного навчання (дослідницькі, пізнавальні, практико-орієнтовні проекти); діалогову технологія (дискусія, робота в малих групах, ігрове навчання, тощо).

Здобувачкою логічно та чітко розкриті загальні питання проведення педагогічного експерименту, обґрунтовано методи та хід дослідження, проаналізовано результати експериментальної роботи з розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства. Зокрема, досить змістовною є проведена автором діагностика показників розвиненості екологічної культури. Для цього здобувачка використала розроблену нею критеріальну базу (когнітивний, світоглядно-аксіологічний і практико-діяльнісний) та традиційну систему показників за кожним із критеріїв (високий, середній, низький). Цінним у дослідженні Л. В. Королецької є також те, що вона побудувала свою діагностичну роботу на основі низки педагогічних методик. Це дає підстави стверджувати, що робота ґрунтується на реальних даних.

Заслугове схвалення розроблений дисертанткою спецкурс: „Екологічні аспекти професійної діяльності фахівця лісового і садово-паркового господарства”, який повністю спрямовано на формування знань і вмінь організації екологічно зорієнтованої діяльності. Матеріали спецкурсу

можуть бути використані викладачами навчальних закладів вищої освіти для подальшого вдосконалення теорії і практики професійної освіти майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства.

На наш погляд, мета й завдання, поставлені Л. В. Королецькою, послідовно реалізовані. Аналіз результатів експериментальної роботи дає можливість підсумувати, що педагогічна система розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства, яка була обґрунтована в теоретичній частині, експериментально перевірена. Порівняльний аналіз отриманих результатів у контрольній та експериментальній групах до та після проведення формувального експерименту дає підставу для позитивного висновку в оцінці результатів запропонованого наукового дослідження.

Висновки дисертації в повній мірі відповідають поставленим завданням дослідження, є чіткими і конкретними. Автореферат адекватно відображає основні положення дисертаційного дослідження.

Суттєві здобутки дисертантки, викладені у роботі, свідчать про самостійність, логічність і завершеність наукового дослідження. Водночас, вказуючи на достатньо високий науковий рівень дисертаційного дослідження, позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних Л. В. Королецькою результатів, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження та побажання:

1. При аналізі наукової літератури авторкою досить детально викладено психологічну модель розвитку екологічної культури студентів (с. 28-34). При цьому, здобувачка опирається на найсучасніші дослідження українських вчених (С. Шмалей, Ю. Швалб, О. Вернік, О. Вовчик-Блакитна), але, на жаль, не пов'язує цей науковий матеріал зі своєю експериментальною роботою.

2. В цілому погоджуючись із запропонованою авторкою структурою екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства, в яку вона включає три компонента (когнітивний,

світоглядний, аксіологічний), разом з тим вважаємо, що було б доцільно до структури екологічної культури додати ще один компонент – діяльнісний, оскільки саме він відображає практичний досвід взаємодії людини з соціоприродним середовищем.

3. Високо оцінюючи результати теоретичної розробки дисертанткою педагогічної системи підготовки бакалаврів лісового і садово-паркового господарства, разом з тим, вважаємо, що авторка мала б чіткіше виділити особливості кожного з блоків системи в залежності від специфіки професійної діяльності фахівців лісового і садово-паркового господарства.

4. У дисертації детально описана авторська технологія проектного навчання, яка спрямована на самостійне творче осягнення студентами наукових і навчальних проблем екологічного характеру. Погоджуючись з високою ефективністю такої форми навчальної роботи, ми, разом з тим, відзначаємо, що, класифікуючи проекти на дослідницькі, пізнавальні і практико зорієнтовані, авторка чітко не відокремила їх відмінності один від одного, що ускладнює можливість використання досвіду здобувачки іншими дослідниками.

5. Формувальна частина експериментальної роботи на всіх її етапах викладена авторкою досить детально і переконливо. Проте, завершальний етап – впровадження спецкурсу „Екологічні аспекти професійної діяльності фахівця лісового і садово-паркового господарства” викладено лише у формі опису навчальної програми, розділів, тем, без висвітлення застосованих педагогічних технологій, що, безумовно, погіршує загальне в цілому позитивне уявлення про формувальний експеримент.

Водночас варто зазначити, що висловлені зауваження не є принциповими, вони мають рекомендаційний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження, виконаного Л. В. Королецькою.

Дисертаційна робота Королецької Лариси Вікторівни „Розвиток екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового

господарства у процесі фахової підготовки” є завершеною науково-дослідною роботою, відповідає діючим вимогам, паспорту спеціальності 13.00.04, а її автор – Королецька Лариса Вікторівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри біології та методики її викладання
Кам’янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

Н. В. Казанішена

Підпис засвідчую *Казанішеної Н. В.*
(прізвище)
Начальник відділу кадрів
Оліник
(підпис) І.І.Оліник